

Ахмет Байтұрсынұлы – ұлт руханиятының шамшырағы

Қазақ халқының рухани және мәдени дамуына өлшеусіз үлес қосқан тұлғалардың бірі – Ахмет Байтұрсынұлы. Ол – тілтанушы, ағартушы, ақын, әрі Алаш арыстарының көрнекті өкілі. XX ғасырдың басында халыққа білім беру мен ұлттық сананы ояту жолында аянбай еңбек еткен Байтұрсынұлының өмірі мен мұрасы бүгінде де өзекті.

Ахмет Байтұрсынұлы 1872 жылы қазіргі Қостанай облысында дүниеге келген. Ол алғашқы сауатын ауыл молдасынан алып, кейін Орынбордағы мұғалімдер семинариясында білімін жалғастырған. Ұстаздық қызметін Арқадағы ауыл мектептерінде бастап, кейіннен ұлт болашағы үшін үлкен ағартушылық іске көшкен.

1906 жылдан бастап саяси-қоғамдық жұмыстарға араласып, қазақ халқының мүддесін қорғаған петицияларға қол қойып, патша үкіметінің отарлық саясатына ашық қарсы шықты. 1913 жылы өзі негізін қалаған «Қазақ» газетінде бас редактор ретінде еңбек етті. Бұл басылым – сол дәуірдегі қазақ қоғамының басты ақпарат көзіне айналды.

Ахмет Байтұрсынұлының тіл саласына қосқан үлесі айрықша. Ол қазақ тіліне алғаш ғылыми сипаттама беріп, «Тіл-құрал» атты оқулық жазды. Сонымен қатар 1912 жылы араб графикасына негізделген қазақ әліпбиін реформалап, оны мектептер мен оқу орындарына енгізді. Бұл бастама сол кезеңдегі сауатсыздықты жоюда шешуші рөл атқарды.

Алаш қозғалысының мүшесі ретінде ол тәуелсіз қазақ мемлекетін құру идеясын жақтады. 1929 жылы кеңестік билік оны тұтқындап, «халық жауы» деп айыптады. 1937 жылы саяси қуғын-сүргіннің құрбаны болды.

Тек 1988 жылы ақталғаннан кейін, оның есімі мен еңбегі ресми түрде қайта бағаланды.

Ахмет Байтұрсынұлы – қазақ халқының мәдени, тілдік және саяси санасының оянуына үлкен ықпал еткен тарихи тұлға. Оның ағартушылық қызметі мен тілге қосқан ғылыми жаңалығы бүгінгі ұрпақ үшін де маңызды. Ұлт ұстазының еңбектерін насихаттау – болашаққа жол сілтеу деп білуіміз керек.